

Előfizetési feltételek:

Egész évre 6 frt. — kr.
Félévre . . . 3 " — "
Negyedévre 1 " 50 "
Egyes szám 10 kr.

HALADÁS

Hirdetések díja :
4 hasábos pofitsor 5 kr.
Nyilttérben . . . 20 kr.
Bélyegdíj egyes hirdetésnél . . . 30 kr.

Társadalmi, tanügyi, közgazdasági és ismeretterjesztő közlöny.

Szerkesztőségi iroda:
Főter 5. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

Megjelen:
Szerdán és Szombaton.

Kéziratok:
Vissza nem adatnak.

Működőhivatal:
VOLCZ B. Könyvnyomdája. Mindennemű pénzbeli hirdetések és reklámok ide intézendők.

Az új törvénykezés.

A bagatell ügyek ellátása a községi bírákhoz már át ment.

Ugy látszik, hogy a perlekedő közönség valami jót vár ez új intézménytől, mert a mint haljuk a keresetek mindenfelé sűrűn nőnek ki a földből.

Mi lehet az indító oka annak, hogy a közönség mintegy várta ez új intézmény életbe lépését, mint egy tartogatta pereit ennek előhírét vévén, annak életbe lépéséig.

Az ok nem lehetett egyéb, mint-hogy remélte a perlekedés ez új nemének olcsóságát, gyorsaságát.

Azt hisszük e kettőt meg is találja a községi bíróságoknál; mert az alkotott díjszabályzatok a végrehajtásokra nézve oly mérsékeltet lettek megállítva, hogy ezek jelentékenyen csekélyebbek a redes bíróságok díjainál, a gyorsaságot előmozdítja a munka megosztás, mely a mig kisebb jelentőségű pereknek is előnyére van, épen ily előnyel van a többi perekre nézve is, melyek ellátása a járásbíróságoknál hagyatott, minthogy ezekre több időt fordíthatnak. Mint-hogy pedig a perek alapos megvizsgálását feltételezni kellett, a munka apadással a gyorsaságban fogjuk ennek előnyé tapasztalni.

Az igazságos eljárás és megítélés volna az, a mit még a kisebb jelentőségű polgári peres ügyek körüli eljárásnál várunk kell.

Nem mondhatjuk most már a hatóságoknak, hogy e bírói polczra szakértő egyéneket állítsanak. A városok a választásokat már magtették, s reméljük meg gondolták, hogy választottak. A falvakban az illető helyen álló egyének bíraskodnak, állásuknál fogva.

Ohajtásunk tehát nem egyéb, mint hogy lelki ismeretséges eljárást, alapos tanulmányozást kívánjunk ezektől, — s akkor indokolva lesz az új intézmény.

Hogy végzett Aranyosszék?

A volt aranyosszéki közbirtokosság vasárnap délelőtt tartott közgyűlésében 44 ezer forintnyi vagyonáról végképpen határozott.

Egyhangulag elhatározatott:

1) hogy a vagyon osztatlan közönségben együtt marad a torda-aranyosmegyei házi pénztárban kezelve.

2) e vagyon fele jövedelme feltétlenül községi iskolai célra adatik, más fele szintén, ha megyei rovatok igénybe nem veszik. Ott a hol községi iskolák nincsenek a közigazgatási bizottság engedélyével a jutalék kamat felekezeti iskolák sgléyezésére fordítatik, e vagyon azonban a tanfelügyelő felügyelete alá helyeztetett.

3) A kamat felosztására kules gyánánt a községek földadója állapított meg. —

Ezek a gyűlés lényeges határozatai. Nem tehetjük, hogy ez alkalommal ne foglalkozunk Magyar Pál uram magatartásával.

Magyar Pál ur kezdettől fogva küzdött az ellen, hogy e vagyon ne menjen a tanügy javára, s aféle régi tábla bírói fogással, mint a „rovatal“ van ajakán, mely a népszemében port hint, ugy látszik, de talán csak „látszik“, hogy Magyar Pál uram nagyon szeret a nép szája izére beszélni.

A gyűlésen egyetlen egy ember sem volt a ki nem adta volna egészen e vagyont iskolai célokra, — a gyűlés azonban nem akarván Magyar Pál urammal szemben ellenzékét képezni, beleegyezett abba is hogy felerészben e célra feltétlenül fentartja.

Azt hittük hogy így kiegyenlítve az ellentéteket a legsimábban lesz az ügy elintézve.

Csalódtunk, mert Magyar Pál nem olyan ember, a ki végig nézzen egy szelid folyás gyűlést, mint a féle régi megyeista azt hiszi, ha ölével az asztalra ütve protestál s a gyűlés terméből kivonul, utánna majd kivonul, utánna majd még az épület is össze omlik.

Pedig nem omlott le; Magyar Pál kivonult, a gyűlés együtt maradt s nem volt a ki ellen szóljon.

Szerfelett bámulunk Magyar Pál uram logicáján, és karakterbe vágó meggyőződésén, hogy ő évektől fogva elismerte a képviselőlet illetékességét nem csak, hanem benne mint tag nem egyszer szavazott a vasárnapi gyűlésen végig beszélt indítványozott és szavazott — s a végén, mert privát indokait szemére vetették s nem akarták egy félszeg indítványát elfogadni, hát ő biz protestált a gyűlés ellen és kivonult!

Ez furcsa caricaturája a hazafias gondolkodásnak.

Van Magyar Pál uramnak egy Schlagwortja, melyet eddig mindig felhozott, midőn az ügyet összeakarta rontani, ezt hozta fel ma is, mely abból áll, hogy némely községek Krisztus előtti időben egy kis részt kaptak abból a közös vagyonból, tehát a többiek compensáltassanak. Mintha volna a világnak törvénye, mely Krisztus előtt támadt kártérítési kereseteknek ma helyet adjon, a midőn törvényeink értelmében ezen jog 3 év alatt évül el.

Magyar Pál uram áll egyedül ezen a téren — s perelhet, ha tetszik, azonban „tisztességes“ eljárásnak az országos közvélemény nem fogja tartani magatartását, ellenkezőleg jellemző privát indokait fogja arczába vágni, nehogy e vagyon rendezett legyen s felhajtás alá kerüljenek a künnelevő követelések.

Mit „iskola“ Magyar urnak! Mit az aranyosszéki székelynép értelmi fejlesztése, mit a műveltség emelése? ha Magyar uram ez alapon érdekelve van.

Azt hallottuk, hogy mozgalmat csinált kün az ügy ellen, s hallottuk, hogy nagy korteskedést fejtettek ki más irányban, hogy e vagyon majd maradjon ante ludális időkorban, hogy közpréda legyen.

Nem mertük hinni, az eredmény az, hogy a gyűlési tagok sokkal értelmebbek, sokkal hazafiasabban gondolkodnak, semhogy magukat puja eszköznek engedjék mert a gyűlésben, csak egy ember szólott a szent cél ellen.

Borítsunk fátyolt e szomorúságokra s igyekezzünk mi a kik hivatva vagyunk e vagyon felett öröködni, hozott határozatainknak mindenkiel szemben érvényt szerezni.

Egy képviselőlet tag.

A keleti ügyek.

Oroszország máris tényleg követni látszik a Bismarck hg által említett jelszót, s játsza a beatus possidens szerepét; egész Európa lázas idegességgel várja, hogy már legalább azt megtudhassa, mi van az orosz-török békeszerződésben; de ennek közzétételével a szentpétervári kabinet még mindig késik. Formaszerint aláírva állítólag még maig sincs a bekeokmány, és így Oroszországnak még mindig módjában áll Konstantinápoly újabb meg újabb fenyegetése által pressiót gyakorolni Angliára, másrészt pedig az otthon újabban elrendelt újabb ujoncozás által — mely mint egy sürgöny jelenté, — 400,000 embert hív ismét zászló alá — kétségkívül Ausztzia - Magyarországot akarja az orosz békefeltételek elleuzéséét elriasztani.

Hogy Anglia készül a legvégsőre, azt az újabb tudósítások eléggé bizonyítják; nagyon jellemző Derby lordnak a török hajóhadra vonatkozó és mai távirataink közt olvasható nyilatkozata mely még azt is lehetségesnek mutatja, hogy angolok és törökök együtt fogják, folytatni a harcot.

— A mozgosítás ügyében Bécsből, jelentik: József főherceg Bécsbe hivatása a hadi előkészületekkel hozatik összefüggésbe. Azt állítják, hogy magassabb hadvezéri rangal ruháztatik föl. A hír, hogy Mondel főhadsegéd elmozdítottatik, a dementik dacára valónak bizonyul; Mondel helyét Beck másodhadsegéd foglalja el kinek helyére Franz őrnagy lép, a hadügyminiszterium elnöki osztályának főnöke.

Egy másik közlemény minden eddigi hírekkel szemben azt állítja, hogy a mozgosítást illetőleg minden intézkedés meg van már ugyan, papiroson kidolgozva, de konkrét rendelkezés mai napig nem történt.

Oskolát Tordának, és nem kaszárnyát.

(.) A Haladás helybeli lap 1878 17-ik számjában egy cikk jelent meg ezen czimmal „Katonaságot Tordának.“ — Az eszme tisztázatáért, e tárgyra vonatkozolag magam is elmondom nézetemet: — a városok mindég és mindenütt központjai voltak a polgárisultságnak — e könnyen érthető dolog — több emberek lévén egy tömegben tudomány ipar, kereskedelem itt találják főhelyeiket; s midőn egy város áldozatot

hoz, hogy kebelében valamely intézet létesüljen, annak, az ő általános műveltségi állásával jól felfogott érdekeivel egybehangzonak kell hogy szellemi és anyagi hasznot kell hogy elő álltsan, — a szellemi haszon az értelmesezés, vagy is lelkünk valamely szükségének kielégítése. — Az anyagi haszonnak pedig olyannak kell lenni, mi kezünkbe adja azon tárgyi eszközök, melyel mind anyagi, egyéb érdekeinken segíthetünk; — p. o. a vasut ha Torda felé jött volna s ezért a város áldozatot hoz. — Az — mint, az ide utalt holységek központja, egyfelől a pénz forgalmat élenkítette volna, más felől, nagy kiterjedésű szálló hegyeink és kitünő talaju szántó és kaszálló helyeinken előállított terményeket könnyebben gyorsabban, s kevesebb költséggel, szállíthatjuk volna (ha t. i. arra valok lennének hogy ilyeket elálítsunk), kellő helyére mint tengelyen, s az így nyerhető hasznot, saját magunk családunk érdekében, s más jó nemesezők letesítésére fordíthatjuk volna.

Azt mondja cikkkiró hogy Torda város felajánlotta a laktanya építést, mi 60,000 frt. — S hogy gyakorló tér ad. — Hatvan ezer frt. s gyakorló tér! Nem kitsi szó, kivált mikor a pénztárban egy kr. sincs gyakorlati tér pedig hiányzik. Lámha az egyesek tulajdonát képező helyek vétetnek e célra meg vagy béreltetnek ki; mind ezen helyzet mellett, ily nagy ajánlat tétel azt mutatja hogy, mi a kaszárnya lételet, nálunk minden más köz érdekeinknél hatalmasabbnak tekintjük, ebben véljük jövőre, szellemi, anyagi tekintetben leendő felemelkedésünk biztos kulesát, s ezért készek vagyunk csak nem erőnk feletti kiadás elvállalására.

Valóban a köz érdek előmozdítása feletti lelkesültégünknek, egy kaszárnya felállításábani nyilvánulása szerentem nagyon korlátolt nézetnek mutatkozik. — Vajjon nem szebben sőt határtalanabbnal jobban és következményeiben sokkal üdvössőbbben hangzanék? — ha azt olvasná az ember, hogy: Torda város egy közoskólára belső telket, és 20,000 frintot még ez előtti időben s most újabban ugyan e célra 60000 frt ajánlott fel.

Ugy gondolom hogy az oskola és kaszárnya között réánk való hatásában nagy a különbség — s ugy hiszem az elsőt egyesek, községek állam segíthetik állíthatják fel — a kaszárnya egyedül az állam dolga. (Vége köv.)

Budapesti levelek.

Budapest, 1878. Márczius 1-én.

Néhány órát számítottunk csak — vége Carneval uralkodásának, egy pár bohóc estély elcveniti fel még udvarát s bezárulnak Január csarnokai. A főváros elég szorakozásnak nézett elé, hisz nyomasztó küzdelmek, válságos rázkodtatásoknak nem volt még színhelye. Mullattunk, élveztünk míg a zsarnoki hatalom mérges döfésai szerencsétlen törökbarátaink testén nem aggasztott, nem a döfések, kegyetlenkedések, melyeket ezer sebből vérző testén ejtett; elhiszem, hogy most a bálók élvezetek után keblünkben viszhangra kelnek, akkor midőn a csár követeléseiből egy betűt nem enged, midőn minden concessióban melyet nyugat felé a kormány a nemzet egy-egy érdekének ásta meg sirját, és halotti dalát siratta a főváros egykori reményeinek. Nem hiában jajdul fel az érzés a török nemzet állapotáért s talál kifejezést a költői keblekben, egy kegyetlen nemzet felett im az Ábrányi Emilé, mely a napokban jelent meg egy kiváló politikai napi lapunkban a következő cím alatt „Egy csár albumába.“ —

A rablógyilkost felkötik,
Mert egy embert meg ölt,
Árokba dobják s hol pihen
Megátkozott a föld!..

Te tronon ülsz... bibort viselsz,
S azt mondják rád: a nagy!
Pedig te, koronás zsvány,
Népek gyilkosa vagy!..

A Kisfaludy-társaság tegnap nagy számú hallgatók jelenlétében tartott havi ülést Lukács Moricz előnklete alatt. A felolvasó asztalhoz P. Szathmáry Károly ült először és olvasta fel a „keresztény színirodalom“ cz. értekezését. Három szakra osztotta a szerző a magyar színirodalmat az 1-ső a miniszteriumok korszaka 2-ik a moralitas, 3-ik a vallásos szinmű kísérletek korszaka, legtöbbet az utobbival foglalkozott mint-hogy átmenetnek a régi és a mostani dráma irodalom között legkövetlenebbül tekinthető.

Az új pesti rabló-gyilkosok bünpöre tegnapelőtt végett ért, mely alkalommal a vád és védbeszédnek az ítélet kimondása tartatott. Tóth Gerő kir. ügyész miután vádját előadta indítványozta, hogy Rózsa István költői általi halálra, Gyula pedig ki csak 18 éves az ideiglenes szabadság büntetés legnagyobb mértékével 20 évi súlyos börtönnel büntetessék. Rózsa Ist. védenzét az életre érdemesnek tartotta az elhanyagolt nevelés, sorsa miatt, Liedemann Károly Gyula védője pedig azt bizonyította, hogy a gyilkosságban nem vett részt. Az ítéletet d. u. 5 órakor hirdették ki úgy a mint indítványozva volt az ügyész által. Fellebbeztek. Kellner a katonai törvényszéknek fog átadatni.

H. Dózsa Géza.

Torda, 1878. Mártius 4-én.

Tisztelt Szerkesztő úr! Ez év február havában az ország több pénzüntézetének — takarékpénztárának közgyűléséről olvastam tudósításokat. Örömmel győződtem meg az összehasonlításokból hogy a tordai pénzüntézetek virágzás tekintetében nem hogy nem állanak a többiek megett, de példának okáért a tordai takarékpénztár sokkal kissébb forgalom mellett a szebeninél jelentékenyen magasabb jövedelmet mutatott föl. A tordai ugyanis 1 1/2 millió forgalommal lett 11000 frt tiszta jövedelemmel zárta be az évet, míg a szebeni 2 millió meghaladó forgalom után csak 7000 frt. hasznot tud fölmutatni.

Az ok azonban, melyért becses lapjában egy kis tért igénybe venni bátorodom, a következő.

Mindenik pénzüntézet közgyűlésének tárgysorozatában, illetőleg határozatai között találók egy pontot, mely egyiknél sem hiányzik, elől jár pedig e tekintetben az első hazai takarékpénztár, mint ez vezér szerepénél fogva meg is illeti.

Ez a pont, illetőleg határozat az, hogy *mindenik pénzüntézet megemlékezik valamely jótékony cselekedetről, valamely közintézményről, s arra legalább*

egy csekély összeget, önként, minden fölkérés nélkül megszavaz.

Ezt a tordai pénzüntézeteknél nem találjuk.

Nem szemrehányás akar ez lenni, erre jogosultnak magamat nem érzem. Nem is elegyedem illetéktelen bíráskodásba a pénzüntézetek eljárásának, e tekintetben sem, legyen ez csak szerény figyelmeztetés.

Én a tordai két régibb pénzüntézetet megerősödöttnek látom — nem szollok a népbankról, a mely a kezdet nehézségeivel küzd, és különben is még nagyon jelentéktelen évi forgalmat csinál.

De a régi két nagy pénz intézet: a takarékpénztár és a kiségitő — szövetkezet, Istennek hála már oly szilárd alapon áll, hogy a jótékonyoknak is szentelhet, áldozhat néhány fillért.

És annyi szükségünk van. Kétségtelen, hogy városunk törekszik a mivelte kór parancsolta ösvényen előhaladni, de intézetei a támogatást nagyban szükséglik.

A gazdasági egyesület, a kiseddóvoda, a tüzoltó-egyesület, iparos tanoncok oktatása, városi szegények stb.

Bár merre pillantunk, mindenütt közszükségletet látunk, mely segélyre vár, ennek nyújtására pedig ketségtelenül legképeesebbek, mert leggazdagabbak a pénzüntézetek.

H i r e k.

— **Irodalom és művészet.** A Mehner Vilmos kiadásában megjelenő új regényesarnok „Ördög fia“ című regénye 19 és 20-ik füzeté megjelent, kapható kiadónál Budapesten. Egy füzet ára 25 kr. — Taborszki és Parschnál megjelent a 29-ik Magyar ábránd, zongorára szerző Szigethi Imre s tartalmazza a következő két kedves népdalt: „Ereszkedik le a felhő“ „Hej! de fényes csillag ragyog.“ — A füzet ára 1 frt. 50 kr.

— **Az aljárjai állami elemi népis-koláknak ügye** már teljesen rendezve van. A jövő tanévvel ez intézet is megnyílik. A pályázat tanítói állomások betöltése iránt a napokban ki fog hirdettetni. Ez lesz a hetedik állami új tanintézet egy év óta megyénkben.

— **A Dalkör** estélye szombaton este fényesen sikerült. Ilyen eredmény minden várokozásunkon felül áll. A tiszta jövedelem mintegy 90 forint. Közönséggel a casinó nagy terme zsúfolásig meg telt. Daláraink e nagy pártfogást meg is érdemlik, mert mint az előadott műsorból is meggyőződhetünk a dalegyet lelkiismeretesen és kitartó buzgósággal tör kitűzött célja felé s a tökéletesedés napról napra fokozódik. A működő tagokat a közönség többször zajosan megtapsolta. Azután következett a tánc — jó tömött; s tartott reggelig. Az élvezetes estély sokáig emlékekben lesz, díszretére legyen az iparos osztálynak szép számban vett részt az estélyen, a mi azt háziassá kedvessé tette. Az ily estély után, annak párját kell előteremtünk.

— **Itt a nagy bűjt,** s a gazdaság nem veszi még igénybe az ember idejét és erejét. Jó volna a nagy bűjt a fillérestételeket behoznunk. Ha a nagy bűjtön kettőt is rendezünk, használunk a társadalomnak, s még valamely üdvös czélnak is. Milyen kedves estélyek voltak azok. Az ügy iránt annyira buzgó elnökünket tek. Velics Ödön urat fel is kérjük vegye kezébe még egyszer a dolgot, hívja össze a választmányt akár ki bővitve s csináljuk meg a kedves időtöltést. Ha elmulasztjuk a jó alkalmat szinte vétkezünk!

— **Meghívás.** A méltóságos főispán ur rendelete következtében Torda-Aranyos megye képviselő bizottságát folyó évi mártius hó 26-án d. e. 10 órára Tordán a megye házában tartandó tavaszi rendes közgyűlésre öszsze hívom. — A rendes közgyűlés tárgyai: a.) Az 1877 évi keblbi pénztári zárszámadások megvizsgálása. b.) A közgazgatási bizottságban lemondás által üresedésbe jött ügy közgazgatási bizottsági tag helyébe — titkos szavazattal utjánai választás. — c.) Az időközben érkezett törvények kihirdetése. d.) Felsőbb rendeletek feletti intézkedések. e.) Törvény hatósági átiratok, s végre f.) Keblbi ügyek tárgyalása. — Torda, 1878 mártius 2-án. — Miksa alispán.

— **Nagy óvást adott be Magyar Pál** uram az aranyosszéki közbirtokosság, azon határozatai ellen, melyek által a birtokossági közvagyonnak iskolai célokra való átadása kimondatott. — Magyar Pál uram ezen hatalmas óvása hihetőleg a „tétessék irattára“ ellátását nyerendő, mert hát a közbirtokossági képviselő nem lengyel országgyűlés, hogy „egy száll veto függőben tartson egy szent ügyet; s egy ember

TÁRCZA

Relatio qualiter olim Sedes Siculicalis Kászon, a Sede Csik seperata fuerit, opera psertim Egregii Valentini Lázár, ex antiquissimo quodam Mstro excerpta.

(folytatás.)

Pataki Antal igaz ugyan felkell azon éjjel és Lázár Bálint ad egy lovat alája, és alá jó ide Kászonba, itt a földnépit egybegyűjti megbeszéli azt a dolgot nekik; a föld Népe igen örült; és felfogagyák mind fejünként és Pataki Antalnak hűtöt adnak rolla, és Lázár Bálinthoz teljes bizalommal bocsátják, hogy készek fejek fel felvenniék és a Tisztben is befogadniék, úgy hogy a hat nembe mindenikbe elbirja egyszer a Tisztet, és mikor az eltelik áljon a Halom nembe, és mikor a halom nemnek eljö tiszti, akkor a halom nembéliekkel, együtt

birjon Tisztet, csak hogy oltalmazza őket minden hatalmastól, sőt még annak felette véle együtt akarnak minden költségekre futni mindenre a hova szükség futniok az ő szabadságokért sem akarnak egyebet ő nálánál uralni, hanem csak ötet és az ő maradékot, csak őket elszakasztva Csiktől.

Lázár Bálint úgy szollott volt arról, hogy ő sem kívánja különben az ő szolgálattokat, hanem csak úgy mint szabad személyektől. — Azt a vállaszt Pataki Antal azon az ígén meg viszi Lázár Bálintnak; másod éjjel Lázár Bálint mingyárást fel kel mingyárást alá költözik ide Kászonba és a szent Egyház alatt egy szobába telet ki, a télen; ki keletre ülés heljet adnak neki minden hozzá tartozójával, és hasznával erdejével mezejével, halászvizével, szénarétével, és szántó földével és minden hasznával akármí névvel neveztessenek. Ezen közben Király jó bé erdélybe, jó Négyesben, bo-

csáttya két Itilő Mesteret Székely földire, egyiknek Gergely mester, másikknak Bodó Gáspár volt nevek ezt hívták Bodó Praepostnak is, ezek Székéről, Székre jártak, s úgy ítélték jövének ide Csikban is bé. Ez Lázár Bálint megyen hozzájuk mind a Föld Népevel együtt, és megpanaszolják nekik minémű nagy inségben vagyon ez szegény szegelet föld, megbeszéli telyességgel mint tulajdon szolgálattal nyertek volt a Néhai Sigmond Császártól oljan szabadságot, hogy ők magok tehessenek Birót Hadnagyot Közöttök, és széket ül-hessenek, de a Csiki fő Népek elfogallták rolla, és nem hagyák afféle szabadsággal élniék, ső maga a Császár Levelétis elvették tollök mindaddig fojtogatták, és elrekesztették tollök nekik nyilván való nyomoruságokra és boszuságokra, mondanak az Itilő Mesterek: Vagyoné arról bizonyosságok? hogy Császár iljen szabadságot adott volna nektek és hogy Levelét is adott

volna rolla, éltetekis-e szabadsággal. Mond Lázár Bálint: vagy Csikból kell, vagy kászonból neveznünk, eleget tanálunk, mert ezt mind egész Szék igen jól tudja; mondanak a Mesterek: nevezetek Csikbólis huszonnégyet, Kászonból is huszonnégyet, és hivjatok előnkbe; azonképpen hívjuk elé mind a két fél közül a negyvennyolc embert, és a mesterek egy Csür kertben valami Asztag lábón ülnek volt, és úgy szollították volt elő a Tanukot, és mind egyenként megeskették, és megfeleltették, de úgy hogy a ki megfelelt azt bé a Csürbe rekesztették, és ugy szollítottak mást elő. Ezek a 58 emberek egyiktől megválva egy ígén ugy felelnek, mint Lázár Bálint keresi volt a Csikiak ellen, csak egy Szent Simoni ember nem felel azon ígén, mint a többi.

(Vége köv.)

privát sérelmei miatt az egész közbirtokosság szenvedjen s hurczoltassék Ponzisztól Pilátusig. Igen örvendünk, hogy már tudjuk honnan fu a szél s ki az a szél legény a ki kihuzza fringiját a legszentebb s a székely nép egyedül üdvözítő ügye, a tanügy ellen. Roppant háládatlan szerepre vállalkozott Magyar ur s nagyon szerettük volna, hogy erről az oldalról ne ismerjük meg.

— **A tordai népbank** e hó 3-án tartotta meg ez évi közgyűlését a városi ház közgyűlési termében. A gyűlésen Follner Iván alelnök elnökelt; ki azt megnyitván, az igazgató referált az egy-let, annak jüzlete és vagyona állopotáról. E szerint: Pénztári maradvék átjött az 1877-ik évre 229 frt 78 kr. 42 darab váltorakiadatott kölcsön összegben; 2710 fr. takarékpénztárba helyzetetett 112 frt 15 kr. Butorakban van 64 frt érték; nyomtatványok és kezelési könyvekben 236 frt 19 kr. előre fizetett négy havi házbér 20 frt. összesen 3372 frt 12 kr. Teher tagok követelése betétekben 3106 frt 50 kr. tagok követelése 6 % kamatokban 72 frt 62 kr. takarékbetétekben 3 frt. alakulási díjakban 132 frt 60 kr; kezelési könyvek és nyomtatványért 38 frt; egyenlegért 19 frt 36 kr; összesen 3372 frt 12 kr; Az igazgató jelentése után, a felügyelő válaszmány eddigi három tagja ujjlag megválasztott, s végül elhatározott, hogy a tagbetéteket késedelmesen fizetők e kötelezettségüknek 21 nap alatt leendő teljesítésére szollitassanak föl.

— **Kaali Nagy Elek** elhunyt jeles hazánkfiaért februárius 24-én Al-járában az unitarusok egyházában gyász-ünnepély tartott. Az egyház zsufolásig megtelt a helység minden vallás felekezethez tartozó lakóival, Siménfalvi György lelkész emelt bensőségteljes imát az egek urához, és tartott az elhunyt jeles férfi érdemeit feltüntető kegyelet beszédet.

— **Rodna Aputz és Ylorák Yramtazs** balonditották el mult szombaton M. Vásárhely derék közönségét, az az Sztupa Andor és Szathmári Károly színigazgatók kik a lefolyt télen át a székely főváros művelt közönségét rosz és rendetlen színelőadásokkal untaták és kinozták, végül még azt a sértést is elkövették hogy mult szombaton egy idétlen programmal rendezett táncvígalmra akarták a közönséget csalni melynek programja azon elmés ötlettel volt nyakon öntve, hogy azon minden előforduló név megfordítva van írva. Igy akarták magukat, eltávoztuk előtt a sárból kirántani.

CSARNOK

Farsangi naplomból.

— Hushagyó kedd éjjelén. —

Mennyi kellem, báj és kegy áraszták el — s már nincs. Mindenhol örömet, életkedvet élesztett érzéki, mint szellemi élvezetek nyújtása által.

Azt hittem, hogy betüimet csupa rózsza színbe öltöztethetem, a farsang örömeit élvezhetem. Ám, de e perczen megkondulnak a harangok — maghalt valaki. . . de ki az? igaz Carneval herczeg nincs többé! Mily fiatalon hunyt el, az életben mily nagy hely jutott neki, erős volt — erősebb az aczelnál és mégis a mulandóság áldozata lett.

Itt van a bójt, holnap hamut hitenek fejünkre, hogy halandó emberek vagyunk. Mennyi bohósságot, örömet, kalandot hamvaznak meg.

Elmult a farsang, kereskedők, buktak, no legalább leányaik meg a mama nem fogják kerülgetni ezután, mint a macska a forró kását. Nem örvend a mama búsul a farsang el-

mulásán, hiszem ő nagyon praktikus, nem mint az apa. Tudja, hogy minél kevesebbek a leányaihoz illő nyilvános bálók, annál több házi estélyeket, bálókat kell rendezni. Ah pedig nem szeretik az ily házi mulatságokat, mert csakugyan — kieszik, és ennél valóban többet ér egy nyilvános bál. Irma is prakticus, szereti nagyon a bokokat.

Sokan azt mondják hiányzik a hitel. Tagadnám, hogy szükvilágot élünk, nem volna hitel, mert ha nincs — honnan lett volna a bálókban az a sck drága kő, tömérdek selyem, bársony atlasz öltöny, drága hajékek, gyöngy stb. mondá Pesten egy vagyonos divatkereskedő. Uram azt hiszi ön, hogy kereskedésben az a sok drága ruha kelme vásárlása pénzzel történt! Csalatkoznék uram! Nekünk senki sem fizet. Egy fényes-kocsi megáll boltom előtt, kiugrik belöle drága selymekbe öltözött nagy uri dáma leányával. Kérem — így szól az uri hölgy — holnaputánra ebből a piros kelméből három köntöst elkészíteni. „Igenis nagysád” — felelém. Ezzel távozott, de hát kapok egy krajczárt, nem a világért sem, de hiteleznem kell, az uri nőtől meg nem tagadhatom, adnam kell, ha nem nyakamon marad árucikkem tessék itt van könyvem, 60.000 frt. van itt beírva számlás adosságok és váltokban. A hölgy ki nálam járt hat farsangról hátralékosom; ha nincs pénze, hogyan követeljek fizetést? Szerencsétlen dolog biz ez.

A mi országunk ilyen, az öltözködés foly, rettenetes fényezés, selyem és atlasz-öltöny, drága cipő viselés. Nem csoda uram s lehetetlen ha a divat hajhászás így marad — férfaink ne essenek kétségbe, az ország vagyoniilag ne súlyedjen, ez oka a férfiak nőtlenkedésének. Szomorú idők. Hölgyeink — nem épen úgy vagy tán szebben neznének ki karton, musselin s más olcsobb köntösökben, mint ama suhogó selymekben, mert azért szép, mert gonoszul suhog és fénylik. Tudja azt jól a férj, az apa — mennyire suhog szívében az ára; félévig, évig nem tudja árát összekaparítani.

Nagysád — nem hallja?

— Mi az? . . .

Harangoznak — éjjél van: Hamvazó szerda!

Nos?

A francia négyesből kifelejt s mindjárt kezdődik

Ah Nagysád — jön rohanva egy szép Don Juan — itt vagyok végre.

— Sajnálom, de azt hittem, hogy nem jön másnak ígérkeztem.

Az nem lehet Nagysád, de ki az a más?

Ah te vagy Feri — hiszem vis-á vis m!

De tudja ön — szollott a hölgy, hogy tánczosnője elhagyta a bált.

Micsoda — elhagyta —

Tyüh — borzasztó, már most mit tegyek, hogyan igazodjam el, — ah meg van . . . tánczosnőm hátha nem a szép Jeny volt, bizonyosan Gizella nagysám, ugy van ő ígérte ezt. . . mennyi malheur, a bál tarka

seregén rohanva törte keresztül magát. Elővette jegyzőkönyvét, nincs semmi benne a fölkért tánczosnőktől. Jeny a második, Gizella kisasszony talán erre a negyedikre az az utolsóra. Ugy van, bravó. De vis-á vis-m! nincs. Tánczosnőm Gizella kisasszony elhagyta helyét, nem kapom. Jaj — jaj — malheur, malheur! . . . A párok állottak, a karmester a katonának jelt ad a zene kezdésére s még csak egy pillanat van . . . Ah — meg van, a terem déli részében megtalálta Gizella nagyságát. Nagysád az Istenért mily rég keresem.

Bocsánat van tánczosom, sajnálom — De nagysád — ennyi küzdés után így kárpotol engem. Alig tudtam áttörni, átküzdeni magam

— Sajnálom, — tánczosom itt van, bemutatom Szirti Géza jól ismerem! — Géza bazátom, te vis-á vis-m vagy erre a négyesre.

Ugy van! de hát hol a tánczos nő? szólott Géza. Mem tudom, elhagyta a táncztermet, haza távozott szólott Ferencz — Menyörgös! Mit tegyünk, hogy igazodjunk el, neked tánczosnőd nincs, nekem vis-á vis-m! A négyest már játszák. Bezzeg volt duzzogás, a mama megneheztelt Solyomvári Ferenczre, leánya az utolsó négyesből maradt ki, itt ül s mindenki hiszi, hogy petrezselmet árul. Oh borzasztó, ha tudná a papa.

No Feri, mit mond holnap Gizella tanácsos ur atya, ha elmondja a mama a történeteket. Nem tánczolt, kimaradt a négyesből.

Hát — servus hivatal, szólott Feri, tudom bizonyosan elveszitem, nem jutok be pedig —

— Aztán ugy-e barátom mennyünk bálozni, hogy szerencsétlenek legyünk, jövődő boldogságunkat elveszitsük.

— Oh be jó, hogy holnap — Hamvazó szerda!

KÖZGAZDASÁG.

A függetlenségi harc előtt. — Az 1848-9 év alatt és után.

(Pár vonás közgazdasági állapotunkból.) (Vége.)

Egy részt a vesztett jogok és kiváltságok, másrészt pedig a háboru eséljei miatt. — A volt földesurak nagyrészt nehéz vád illeti a kárpotlási összeg felhasználását illetőleg. — Az összeg nem volt csekély, sőt épen bővön elégséges arra, hogy birtokát újból berendezhesse.

Hogy fogalmunk legyen mily nagy összeget vettek fel egyesek, megemlíthetjük azt, hogy az Eszterházy család herczegi ága kárpotlás fejében 10.000,000-mond tiz millió forintot vett fel. A kárpotlási összeget a volt földesur mindenre, csak birtok berendezésre nem fordította. Nagy része előbbi kényelmes életéről lemondani nem birt, a nagy összeg elfogyott, a birtokot pedig igen sok adosság terhelte. A kárpotlás a közgazdaság helyzetén — sokakra nézve — még annyit sem lendített mint egy légynek a szárnya. Csak széttekinteniünk kell s e bűnös gondatlanságnak számos példáját találjuk. Hogy a leveretéssel bekövetkezett rosz helyzet nem vált végzetessé reánk nézve, ez csak az 1850—1860. terjedő bő termő éveknél köszönhető. A gabna árak meglehetősen ala-

csonyak voltak s így a szegényebb néposztálynak is volt alkalma magát némileg a szükségességekkel felszerelni. Intézkedés tétett már a megnyitandó vasuti vonalokat illetőleg Bécs és Budapest, — Budapest — Arad és Temesvár közt, ez közgazdasátilag fontos mozzanat volt s a termés hon el nem fogyasztott feleslegére más piacokat nyitott meg. A mezei gazdaságat így némi lendületet nyert s ez viszont az ipar és kereskedelemnek vált javára. Ez év tízed végén már észlelhetünk ipari haladást is, melyet a nagyobb mérmű és jobb termelés s ezzel együttjáró fogyasztás idézett elő. Az évtized végén egy újabb igen kellemetlen incidens lépet közbe, mely egy ideig bénítólag hatott s ez a szerencsétlen kimeneteli olasz hadjárat volt, mely a nemzetben új reményeket ébresztett, de mindezeket elfojtá ismét a reakció, mely a szabadság és függetlenség miatti vágyra provisoriummal felelt. De ez állapot sem tartott sákaig 1876-ban az osztrák ház büszkesége katonai erejével megtörtött, a büszke sas szárnyai megnyirbáltattak, a tron megingott, segíteni csak a nemzet felszabadításával lehetett, s ezt meghozta az 1867-ik év, a midőn a nemzet kibékült uralkodó házával. Az ország igazgatását a magyar-kormány vette át. Ez időtől fogva kezdődik voltaképeni haladásunk a földmiveltetés, ipar és kereskedelem valamint oktatás ügyünk terén is. A mezei gazdaság 67 óta kiváló előmenetelt tüntet fel minden irányban s azdasági anyagi és szellemi ügyünk fejlesztése kiváló figyelem tárgya ugy a kormány mint egyesek részéről. — Az ipar szabadabb lett, a czéhrendszer eltöröltetett, a kereskedelem az eszközök szaporodásával gyors fejlődésnek indult szóval hazánk a nemzetgazdaságilag fejlődött országok sorába lépett. Hogy az új irányba még sem haladtunk kellőleg elő, annak a szüktermő évek, a nagy mérvű ujjja szervezés, javítások okozói egyrésztől, (melynek kamatja csak évek leteltével szokott megtérülni) másrésztől pedig a közös-ügy miseriái tekinthetők akadály gyanánt.

Az elsőnek elhárítója csak a természet lehet, míg a másodiknak megszüntetését egyenesen kormányunktól kell várunk, mely jelenben küzdik is, ezen fontos kérdésnek megoldásával.

Szentkirályi J.

Nyiltér-*)

Mattoni-féle

BUDAI KIRÁLY KESERŐVIZE

e Bel- és Külföld orvosi tekintélyei által makacs gyomorszorulás és minden abból eredő betegségek ellen, legkissebb rosz utóhatás nélkül még hosszabb használatnál is a legmelegebben ajánltatik,

MATTONI és WILLE cs. k. udvari szállító.

A 6 egyesült Budai Király — keserü- források talajdonossa.

Deák forrás Hunyadi M. forrás
Henrik forrás Hildegarde
Szecheny István

Használati utasítás és füzetke ingyen. BUDAPEST Dorrothya utca 6 sz RAKTÁR: minden nagyobb ásványviz kereskedésben.

*) E rovat alatt közölt cikkekért csak a sajtóhatóság irányában vállal felelősséget. a szerk.

Felelős szerkesztő és kiadótulajd. Volz B

VOLCZ és TÁRSA

Könyv és Papirkereskedésében Tordán kaphatók:

Vonalzott és tiszta könyvek; Hivatalok, egyletek magányzók, ügyvédek kereskedők, jegyzők és mindennemű iparral foglalkozók részére, vászonba vagy papirba kötve dús választékban. Másoló könyvek Kereskedők, Irodák sat. részére:

Román Népdalok és Balladák Moldován Gergelytől 1 frt. 20 kr. helyet csak 1 frt. o. é.

Iskolai könyvek Alsó- és Felső Népiskolák, Községi valamint felekezeti Iskolák részére is dús választékban.
Vers személyvények Bálint Gyulától
Az Illem és Tisztesség arany szabályai

ára 25 kr.
ára 25 kr.

Önsegély, Orvosi tanácsadó több bonczani ábrával.
Dr. Ernszt L.-től

ára 2 frt.

Selbsthilfe, ärztlicher rathgeber mit mehreren anatomischen abbildungen von Dr. Ernszt L.

ára 2 frt.

Előfizethetni – illetőleg előjegyeztetni – lehet a következő művekre:

Kálmán a Szegedi Lelencz vagy Konstantinápoly rózsája című nagyhatású regényre TIHAMERTÓL, mely a folyamatban levő keleti háborut öleli fel és ebből meríti tárgyát, egyes füzet

ára 25 kr.

mely összeg a füzetek átvételekor fizetendő.

Az Ördög fia című regény füzetekre. ára 25 kr.

Ugyan ezek német nyelven is megrendelhetők.

Továbbá Szulejka vagy a Három Gyöngye című regény füzetekre. 25 kr.

Ugyan e művek megrendelői rendkívüli kedvezmény árakon megrendelhetik azok

OLAJNYOMATU JUTALOM KÉPEIT is VÁSZONRA SZÉLES ARANYKERETBEN,

megtekinthetők e képek valamint megrendelési feltételei is

Az ÖRDÖG ASSZONY régebbi megrendelői, annak folytatását szintén fenn irt könyvkereskedés által legbiztosabban eszközölhetik.

Vidékre járó ügynökünk szintén elfogad minden nemű előfizetést és előjegyeztetést.

A községi előjárók és jegyzők

figyelmébe ajánlva

Volcz és Társánál Tordán kapható:

A Bagatell törvény a 1877. XXII. t. cz. ára 40 kr.
Ehez ügyvitel 40 kr.
A Bagatell törvény ügyvitellel egybekötve 80 kr.
A Gyámsági és gondnoksági ügyek 1877, XX. t. cz. ára 50 kr.
Ehez ügyrend 40 kr.
A gyámsági ügyek ügyrendel egybekötve 90 kr.

A Bagatell törvény szerint előirt nyomtatványok, Panaszkönyv, Mutatókönyv, Határidő napló, Idésvény és Jegyzék a pénzbírságokról legjutány osabban szabott árakban.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Kitünő minőségű szürke, tiszta,

Bükkönymag

a Kukoritzza folyó árában eladó, vagy ezért cserében is kapható:

Szent-Mihály-falván a Nagy Elek udvarban,
Tordán a Tudakozó Intézetben.

(3-2)

Figyelemreméltó
idegbajok- és nehézkórban
szenvedőknek
Legujabban feltalált gyógymód
Számítalan hálaíratot
mutathat fel sikeres gyógyításról
Sylvius Boas
Specialista idegbajokban
Értekezhetni reggel 8 órától este 8 óráig
BERLIN SW.
Friedrichstrasse 22.
Levélbeli megkeresésre is.

(15-84 102)

SYLVIUS BOAS urnak
az Auxilium orientis feltalálója
Specialista idegbajokban

A „Tribüne“ 182-ik számában következő cikket hozza.
Ha mindjárt nem tagadhatni, hogy újabb időket a gyógyászat terén könnyen hívők, kizsákmányolása a legkülönbözőbb kísérletek tétettek nevezetesen a sok titkos szerekkel való üzérkedés tetőpontját érte azt sem lehet eltitkolni hogy számtalan segédzereket mutathatfel az újabb gyógyászat melyek a legbiztosabban hatnak s mégis kevésbé ismeretesek. Ezek közé tartozik az **Auxilium orientis**. A kelet mostanig alig ismert gyógyfűveiből készítették s a vegyészeti és a orvosi kar első tekintélyei által megvizsgáltatott. Eltávolítja a legnagyobb fokú nezhézkört mell és gyomorgöresöket. Ki a most nevezett betegségeket s az azoknál alkalmattatni szokott szerek hatástalanságáról tudomával bir az minden esetre nagyra fogja becsülni e gyógyszer számtalan hálaíratkozat bizonyítja sikerét A betegség s annak alapotáról beküldött értesítésre megküldöm gyógyszer melyhez egy részletes utásítás van assatolva. Melegen ajánlhatjuk tehát **Sylvius Boas** urat Berlin, (Friedrichstrasse 22, 1. Etage) mint ideg bajokban egyedül biztosan kezelő orvost már csak azért is miután díját csak sikeres gyógyítás után fogad el.